

մարի: Ամբողջ բժշկությունների թիվը նոյն 87 թվականին—16,799,357-ն էր: Հիւանդանոցների թիվըն էր—3,378, 108,071 մասնակցներով: Վերջապէս կոյրերի թիւն էր 87 թվին մարդկանց՝ 93,056, իսկ կանանց—95,816: Ուրեմն կոյր կանայք աւելի շատ էին կոյր մարդկանցից: Իսկ այն վիճակագրական տեղեկութիւններից, որոնք բերված էին էմիգրացիայի մասին, այսինքն դէպքեր Ռուսաստան և Ռուսաստանից դուրս գաղթողների մասին, իմանում ենք, որ առհասարակ դէպքեր Ռուսաստան գաղթողների թիւը միշտ շատ է Ռուսաստանից գաղթողներից: այսպէս-որ ամեն տարի մի քանի թիւ մարդկանց մնում է Ռուսաստանի մէջ: 1886, 87 և 88 թվականների ժամանակամիջոցում Ռուսաստանում մնացել է 28,287 պարսկահայատակ, և 11,204 թիւքահայատակ: Ամենից շատ անցուղարձ աւուղ ճանապարհը Գերմանիայի և Աւստրիայի սահմանի վրա է:

Բանտների գլխավոր վարչութեան 1888 թվի հաշիւից Ռուսաստանի մէջ երեւում է, որ այն բնութեւնների թիւը, որոնք հետեւում են իրանց պարտութեամբ մարդկանց 1882—85 թվին, կազմում էր արտարկածների ընդհանուր թիւի մօտ 15%-ը, 1871 թվականից մինչև 1885 թ. ամեն տեսակի պարտութեամբ մարդկանց թիւը, որոնք նաւագնացութեան օրերով ուղարկված էին Սիբիր էր՝ 163,787, դրանց հետեւել էին միմիայն 26,409 կանայք իրանց 52,176 օրդերանոցով: Հետաքրքիր է, որ երկրորդ մարդկանց դարձնելու համար բոլոր արտարկածներից պիտանի են միմիայն ընտանիք ունեցողները, նրանք են, որ հաստատ ընտանիքին են հաստատում մի քանի տեղում, սուրճ են դնում և մի գործի կաշու, իսկ մնացած աշակերտ միջամանութիւնը կամ դարձնալ շարունակում է աւաղակութեամբ ապրել, կամ թափառում է անհաշիւ կերպով անդադար Սիբիրի մէջ, կամ թէ ողորմութիւն ինքնիշխան արանից-նրանից վերադառնում է կրկին իր հայրենիքը: Իսկ երբ նրանց կրկին բռնում են իրանց երկրում,—նրանք յայտնում են, թէ իրանք նոյնպէս չը գիտեն, թէ ով են իրանք,—և զբանջ գարձեալ ստիպված են լինում պետական դանձարանի հաշուով յետ ուղարկել կրկին Սիբիր... 1875—77 թվականներին արեւմտեան Սիբիրում եղած ծխադուրխից յայտնվում է, որ արտարկածներից 57%-ը անպատկան մէջ է, փախած է, և որ հետաքրքիրն է—եղածներից մօտ 15%-ը ծերունիներ և անդամաւորներ են, 7%-ը—աղքատներ, իսկ 44%-ը—ընտանիքի տէրեր:

ՆԱՍՏԱԿ ԽՐԱՊՈՐՏ

Սեպտեմբերի 7-ին

«Մշակի» № 94-ում դիտարկված է «Նամակ Երևանից» վերնագրով յարձակողական մի գրութիւն իմ գէտ, որին մինչև օրս չը կարողացայ պատասխանել վերջին ժամանակի անդադար տեղափոխութիւնների պատճառով:

Ես երբեք խոյս չեմ առած և այժմ ևս պատրաստ եմ հրապարակով հաշիւ տալ իմ հասարակական գործունէութեան մասին, ինչպէս և արած

Մամբ մուրք բաներով զբաղվել չարժէ, այնպիսի բան պէտք է անել, որ... Ուշում է առնել ոչ ոք չէ արել, բայց ասողը ինքն էլ ամաչում է խօսքը վերջացնել...

Եւ ահա այդպէս են մեր ժողովրդի մէջ գործողները. մի քանի թույլ փորձեր անելուց յետոյ նրանք կամ զանգաւում են, որ չ'են աշխատելու չէ կարելի չինել, և կամ, ոչինչ չը չինելով, արդարանում են այն պատճառաբանութեամբ, թէ չ'անար մոռնալ բաներով զբաղվել չարժէ:

Այդ տեսակի զօնաբերութեան հետեւանքը ոչ-սրամիտ ընթերցողն էլ կարող է հեշտութեամբ գուշակել: Հասարակ մասկանացուները անկարող են հրաշքներ գործել: Եւ ահա այդ նոյն հասարակ մասկանացուները, որոնք պէտք է բաւականանան մի համատ դեր կատարելով ժողովրդի զարգացման գործում, ցանկանալով անպատճառ մի հրաշք, մի չը տեսնված բան անել, ք թ ի ն ի ը պ ա տ ի ն են խիտում և վերջ ի վերջոյ մնում են կ ո տ ր ա ծ ք թ ո վ :

Այդ տեսակի խնտիկներու մարդկանց վրա յոյս դնելով ի հարկէ վերջ ի վերջոյ այն կը լինի, ինչ որ մենք այսօր ենք տեսնում—Մեծ գործեր չեն կատարվում, փոքրիկներին էլ ոչ ոք ձեռք չէ

եմ միշտ, բայց պատասխանել անհիմն և անորոշ գրութեանը, որպիսին է վերոյիշեալ նամակը, անարժան և աւելորդ եմ համարում: Ես փաստեալով և ոչ լոկ խօսքերով կարող եմ ապացուցանել, որ՝ առաջադիմութեան գործը երևանի թեմական դպրանոցում իմ օրով եթէ ոչ լաւ, վատ չէ եղել, քան իմ նախորդների ժամանակ. որ՝ ես առաջինը, զարմաց մտած օրիցս, տեսնելով իմ նրա անմիտութեամբ և խառնուշիթով դուրսբերելու, պարտք եմ համարել այդ ամենը հրապարակ հանել և այդ ցուպերի դարմանը հայցել. որ՝ ուսուցչական խմբի զգուշ անցած, ավելի երկու տարի, հազար ու մի բամբասանքների և զրոյր-տուրիւնների ենթարկվելով, հաջորդ ու մի խոչնդոսների հանդիպելով, ես աշխատել եմ կանոնաւորել տալ դպրոցական գործերը (թէ ըստ ուսուցչականի և թէ ըստ վարչականի), օրից և առաջացել են այն բաղմամբ և բաղմամբները, որոնք անհիմն են ունեցել իմ և իմ համախոհների և հոգաբարձութեան մէջ, թէ դպրոցական հարցերի վերաբերմամբ տարբեր հայեացքների և թէ զանազան մասնաւոր հանդիմանքների պատճառով:

Վերջացնելով նամակս և մի կողմ թողնելով նամակագրի խիստ ոճը, նրա հեղինակի անհիմն նատուրովիւնները մասնադիմութեան և ստանդարտի պաշտօնի վերաբերմամբ և նրա անտեղի ախարկը այդ պաշտօնը ստանձնելու շարժառիթներին մասին, ես այսքանը միայն կը նկատեմ, որ իւրաքանչիւր աղիւ մարդ, որ և է անձնաւորութեան դէմ մի բան գրելու ժամանակ, պարտաւոր է իր մտադրանքները փաստերի վրա հիմնել և դրանց համարադրել իր իսկական ստորագրութեամբ երաշխաւորել, իսկ ով քաղութիւն չունի այդ անել, դրանով իսկ նա խոստովանում է իր անարարութեանը:

Բժիշկ. Մ. Յարութիւնեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սեպտեմբերի 9-ին, կիրակի օր կառավարչապետ գեներալ Շերեմետևի թիֆլիսից ուղևորվեց թիֆլիս, ուր ներկայ պիտի լինի զորայինը:

Մի քանի օր է արդէն թիֆլիսում եղանակը բաւական հով է, և մինչև իսկ ցուրտ անձրևաւոր անձրևների պատճառով:

Մեզ գրում են Երևանից, որ պ. Գրիգոր Արծրունի սեպտեմբերի 6-ին հասաւ Երևան:

Մեզ հաղորդում են, որ Շուշուց Գորիս տանող ճանապարհը ամենաողորմելի դրութեան մէջ է: Քանզիված տեղերը չեն նորոգվում, և ճանապարհը քանի գնում այնքան էլ անտանելի է դառնում:

Խորէն արքեպիսկոպոս Նարեկ, ինչպէս մեզ հաղորդում են, վերջին օրերս Ախալցխայ է: Այնտեղից մեզ գրում են, որ արքեպիսկոպոսը ուղևոր է ներկայ լինել մոսկովի համալսարան, և առհասարակ շուտով Պոլսի գնալ մտադիր չէ:

Էջմիածնի «Արարատ» ամսագրի վերջին համարում տպագրված է մի բացատրութիւն զարդոցա-

գրութեամբ: Դա է հայ երկրասարգութեան յոտեկանիքը: Գալիս է մի քաղաք կամ գիւղ մի երկրասարգ բժիշկ, մի երկրասարգ շինովնիկ, մի ինտելիգենտ անտեսագետ, վերջապէս մի ուսեալ մարդ: Եւ ուղևոր է և սրտով է ուղևոր—որ ժողովուրդը միանգամայն թողնի իր նախապաշարմունքները, յիմար սուրբութիւնները և հասկացողութիւնները, և միանգամայն դառնայ և խելօք, և լուսաւոր, և բարեկրթ...

Ժողովուրդը, ի հարկէ, միանգամայն այդպէս չէ դառնում, և ահա մեր ինտելիգենտը հիասթափված կրկնում է «միտակ ոչինչ չէ կարելի անել» և կամ «եմար մուրք բաներով զբաղվել չարժէ»:

Եւ այդ օրից այդ ինտելիգենտ մարդիկ դառնում են վերին աստիճանի անշարժ, հիասթափված, միակողմանի և կատարելապէս անգործ: Ասացե՛ք այդպիսիներին, «Շատ լաւ կը լինի հիմնել այնտեղ մի արքայապետ, շատ լաւ կը լինի բաւարար մի ժողովրդական գրադարան, վատ չի լինի եթէ դուք լինէք զարդոցի հոգաբարձու, մեծ օգուտ կը տար, եթէ ձեռնարկելիք կազմակերպել ժողովրդական դասաստութիւնները» և ամեն անգամ դուք կը ստանաք վերև յիշված երկու պատասխանները մէկը:

կան կանոնադրութեան դանաղան կէտերի մասին: Որովհետեւ այդ կանոնադրութեան դանաղան կէտերը մոլոր են և աւելի են տալիս տարածայնութիւններ, ուստի մի քանի տեղերից դիմել են Էջմիածնի աւելի պարզ հրահանգներ ինչպիսիք: Եւ ահա «Արարատ» մէջ տպագրված է մի քանի կէտերի բացատրութիւնը: Զանազան կողմերից դիմումները: Առաջարկում ենք այդպիսիներին ուղղակի Էջմիածնի դիմել և այնտեղից ինքնիշխան հարկաւոր բացատրութիւնները: Իսկ այդ դիմումները միւս կողմից միջոց կը տան Էջմիածնին մշակելու և հրատարակելու աւելի պարզ և աւելի օրոշ կանոնադրութիւնը:

«Արարատ» տպագրել է սինօդի հետեւեալ պաշտօնական որոշումը. «Ըստ առաջարկութեան առաջնորդին Արարատականի լուծված է համարվում Կաթիլժեղի Եւսայի Միւրապետից և նորա կնոջ Աննա Մնացականեանցի պատկը: Եւսայի Միւրապետիցն արվում է իրաւունք նորից ամուսնանալու, իսկ Աննա Մնացականեանցը, որ արդեն և մեղանշական կենակցութեամբ ապրում է իր հարազատ հօրեղբոր՝ Օհան Բարսեղեան Մեղի-Արարատեանցի Հին-Նախիճանցու հետ և օրից ունեցել է արդէն զաւակ, կորցնում է վերստին ամուսնանալու իրաւունքը և երկարվում է կենակցական բանադրանաց: Մեղի-Արարատեանցը երկարվում է քրեական դատաքննութեան ըստ 1011 յօդուածի»:

ՀԱՄԱՅՆԱԿԱՆՈՒՄԻՆ մեզ գրում են. «Մօտ օրերս Համալսարանի գիւղի ժողովուրդը կամենալով ուսումնարանի հաշիւները մաքրել և մօտ վից թէ հօթել տարվան փակված ուսումնարանը ոտի կանգնացնել, ժողովեց և իր միջից ընտրեց մի քանի հաշիւատեսներ, որոնք պահանջեցին ուսումնարանի հաշիւները նրանից, օրի մօտ են գտնվում այս քանի տարվան գործերը և ամբողջ դրամը իր եկամտով: Բայց պարտքը չը կամեցաւ կանոնաւոր հաշիւ ներկայացնել, ուստի հաշիւատեսները մի խնդրեց կազմելով ներկայացրին տեղիս թեմական առաջնորդին, ինչպիսիք մի կարգադրութիւն անել, որպէս զի դոնէ առաջին կայ տարին փակված չը մնայ ուսումնարանը: Թեմական առաջնորդը նշանակել էր հարեան գիւղի կրկու քահանայ, որոնք պէտք է քննեն գործերը, բայց դրանք չը լսելով գիւղացիներին, որոնք ինքնուր բնի չուտով ուսումնարանը բանալ, այլ մի քանի հարցաւորութիւն յետոյ ոչ մի հաշիւ չը տեսնելով թողնեցին և վերադարձան և մինչև հիմա ոչ մի կարգադրութիւն չէ եղած: Ուրեմն մինչև երբ սպասե՛ք ժողովուրդը»:

ՆԵՐՔԻՆ-ԱՍՏԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Ներքին Ախտան գտնվում է թիֆլիս-Երևանեան ճանապարհի վրա, Երևանից 45 վերստ հեռավորութեամբ: Գիւղը բաղկացած է երկու մասից, արևմտեան, որտեղ բնակվում են 40 տուն ուսումնարանի և արևելեան մաս՝ 200 տուն դուռ հայ բնակչության: Այս գիւղում կայ հաշիւարար դատարան, պատի կայարան, իսկ ամառները լի-

—Մենակ ոչինչ չէ կարելի անել, կամ
—Մամբ մուրք բաներով չարժէ զբաղվել...

Մեր հասարակութեան ինտելիգենտ անդամներ այդ սխալ հայեացքի շնորհիւ է, որ մեր կեանքի մէջ նոյն իսկ հերթական ամենապարզ մտքերը չեն իրադրվում, այլ մնում են փրդաշնոր...

Գաւառական մի օր է քաղաքում կամ գիւղում այժմ ունեցող ինտելիգենտ մարդը չէ ուղևոր լինել ղեկուղ, զարդոցի հոգաբարձու, և աղատել զարդոց յիմար աղաների ձեռքից: Նա պատիլ բան է համարում, ղեկուղ, միանալ մի քանի ուրիշների հետ և բանալ մի հիւանդանոց արքայապետի համար: Նա չ'ունի գործ է համարում գիտութեան հիմնել մի տեղական բնու նա այնքան էլ մեծ բան չէ համարում ուրիշների հետ միանալով հիմնել հասարակ դասակարգի համար մի ժողովրդական գրադարան, կամ կազմակերպել ժողովրդական դասաստութիւնների մի շարք... Մեր ինտելիգենտ մարդիկ, կրկնում ենք, անընդունակ լինելով (և որ տեղից բերենք հրաշագործ հանձնարներ) միանգամայն յետադիմութեան ամեն բան, աննպատակ են համարում բաւականապէս համեստ գործունէութեամբ, և զբաղվել ժողովրդի կեանքի մէջ այնպիսի ձեռ-

նում են ամբարնոց եկողներ: Ժողովուրդը, կաթիլ է ասել, փոքր ինչ աչքաբաց է, որովհետեւ գիւղը գտնվելով ճանապարհի վրա, ժողովուրդը միջոց ունի ամեն օր նորանոր մարդիկ տեսնել և երթեկներին հետ չ'իջել: Բայց հոգաբարձութիւնից ժողովուրդը պարանպում է և բեռնակրութեամբ, թէ և սպիկրով և այդպիսով միջոց է ունենում յարաբերութիւն ունենալ այլ և այլ քաղաքների և տեղերի հետ, հետևապէս աւելի փորձված և աւելի աշխարհ տեսած ժողովուրդ է, քան այլ տեղերին: Մի բան, որը պակասում է այդ գիւղին և որի պահանջը մի անհրաժեշտութիւն է Ախտայի պէս մի գիւղի համար, այդ զարդոցական հարցն է: Ներքին-Ախտայի 400 տուն հայ ժողովրդին պատիւ չէ բերում նրա անտարբերութիւնը դէպի ուսումնարանական գործը, որոնք բաղմամբ մասնակցները առանց կրթութեան ստանալու, միւր ոտներով թափառում են փողոցի փողոց»:

Ներկայ թուականի ղեկամբեր ամսին Պետերբուրգում պէտք է դուրսբերել կենդանիներ հովանաւորութեան ընկերութիւնների միջադպային դաշնակցութեան անդամների կոնգրեսը:

Ներկաթուղու գնացքի ուշանալը թիֆլիսի կայարանում դարձել է մի սովորական երեւոյթ: Այժմ երթեկները մի ամենասովորական և նոյն իսկ բնական բան են համարում այն, որ գնացքը ուշանում է կէս, կամ նոյն իսկ մի ժամով: Սակայն դժուար թէ խելացի բան լինի այդպիսի անկարգութիւնները բնական եւ ու յ թ ի ն եր ի շարքն անցկացնել:

ԱՐՏԱԳԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԻ ՆԱԿ

Կ. Պօլսի «Մասիս» շաբաթաթերթի մէջ այդ վերնագրի տակ տպագրված են հետեւեալ տողերը: Արդե՛ք ներելի չ'է՞ դէ՞թ մի անգամ էլ հարցնել թէ՛ երբ ուրիշ աղբերի մէջ հուշակ ըստացող մի աղի բարձր անձնաւորութիւններով այնպի կը փառաւորվի մենք, արդե՛ք աղբային գործունէութեան ինքնիշխան նուիրած մարդկանց մէջ չը կան բնաւ մեծ անձնաւորութիւններ, որոնցով կարող լինէ՛ք նոյն չափ պարծնալ, որպիսի մի Ալկադոլֆիլով, մի պրօֆեսոր Արծրունիով, մի Տէր-Ասատուրով, մի պրօֆ. Էմիլով, մի պրօֆ. Պատկանեանով և այլն և այլն, որոնք ամենքն էլ եթէ «մեծ անձնաւորութիւններ» հուշակ են ստացած մեր մէջ, նրա համար են ստացած, որ նրանց քաջալերողները, նրանց փառաբանողները նախ օտարներն են եղած: Ինչ է այս տխուր երեւոյթ, այս խղճալի իրողութեան պատճառը, որն այնչափ արգելք է մեր առաջադիմութեան, մեր զարգացման և զիտակցութեան:

—Հայի զգուշիկ ես:

Երբ հայը հայոց մէջ կը գործէ և հայի կարծիքն ու քաջալերութիւնն կախեալ կը լինի, ես չեմ որ կառաջնորդէ ամենքը: Այս ինչը նշանաւոր

նարկութիւններով, որոնք անկարող են միանգամայն մից մարդկանց անունը անմահացնել:

Դրա հետեւանքն այն է, որ չը նայած որ մեր գաւառներում վաղուց ի վեր սկսել են ասորի ինտելիգենտ մարդիկ, որոնք շատ լաւ են հասկանում ամեն բան, և որոնք կարող էին իրադրութեան ծել շատ լաւ մտքեր, բայց և այնպէս տարիներով ի վեր պարզ մտքերն էլ մնում են դատարկ ֆըրադներ...

Ես անխաղից ժողովուրդական դատարանում թիւնն երկնի վրա, իսկ ընթերցողը կարող է յիշել և ուրիշ շատ ինտելիգենտ, որոնք չեն իրադրվել մինչև այժմ, և էլ ի մնացել են իրեն լոկ ֆրադնի բ...

Եւ յիշալով, ինչպէս պէտք է լուծել հետեւեալ հանդիմանը.—Ժողովուրդը պահանջներ ունի. հրապարակի վրա կան հաստատագր ինտելիգենտ, ամեն տեղ կան հասկացող ինտելիգենտ մարդիկ,—որոնք ի ս օ ղ ո վ սարկը կը կործանեն—բայց և այնպէս ժողովրդի պահանջները լուծվում չեն ստանում և հրապարակի վրա եղած ինտելիգենտ մնում են ինտելիգենտ...

Կրկնում եմ, ինչպէս պէտք է լուծել այս հանդիմանը...

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Հինգերորդ կարգի մի ՈՒՍՈՒՑԻՉ, որը իր ուսումը աւարտել է ուսաց ուսուցչական Վեմինարիայում և Հինգ տարի ուսուցչի պաշտօն է վարել ուսաց և հայոց ուսումնարաններում, ցանկանում է այժմ տեղ ունենալ մի որ և է հայոց ուսումնարանում առաջին կուրսին:

Դիմել պայմաններով, ՅՐԻՎԱՆԻ, Судебному Приставу Абрамову.

10—10

ԲԱՌՈՒՄԻ ՀԱՅՈՑ ԵՐԿՍԵՆ ՄԻԿԱՅԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ համար պէտք են մի ՈՒՍՈՒՑԻՉ՝ ուսաց լեզուի և մի ՈՒՍՈՒՑՈՒՆԻ հայոց լեզուի և ձեռագործի համար, ցանկացողները թող բարեհաճեն դիմել բաժնում՝ հայոց ուսումնարանների հոգաբարձու թեանը, մինչև սեպտեմբերի 1-ը: Ռոճիկը թէ մէկին և թէ միւսին 500 լուրի:

4—5

ԿԱՐ ՈՒ ՁԵԻ

Գլխավոր եղանակով սովորեցնելու համար ընդունում են աշակերտուհիներ: Կաւանդվելն սպիտակեղենների կար ու ձև, հարթակար, աժուրի մետաքսայ թելով բանուածքներ, կորսեթներ, երկայնց զլարկներ, ֆլիշի կարեր և այլն:

ՍՈՎՈՐԵՑՆՈՒՄ ԵՆ ԳԵՈՐԳԵԱՆՑՆԵՐԸ

Ուսումը սկսվում է սեպտեմբերի 1-ին: Աշակերտուհիներին ամեն օր ընդունում են:

Հասցեն՝ Хлебная площадь Хлебный переулок, д. Алексѣя Шакарова № 28

3—3

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.

ՅՐԱՆՍՊՈՐՏԱՆ ԵՄԻԱԳՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Հողհատերի կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԵԻՅ ԳԵՎԻ ԲԱՌՈՒՄ, չորեք- շաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 4/16 ապրիլից սկսած ԵՒ ՓՈԽԱՐՁ:

Բաժնուկից Մարսէր, մանկով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պոլիս, հինգշաբթի օրերը, երկու- շաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 26 ապրիլից (մայիսի 8-ից) սկսած:

ԲԱՌՈՒՄԻՅ ՀՈԳԵՆԱԻՐԸ ԴՈՐՈՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ

Հինգշաբթի, 16/28 օգոստոսի, շոգենաւ ԱՆԱՏՈՒԱ Նաւապետ ԳԱՐԻԻԳ

— 30 օգոստոսի (11 սեպտեմբերի) — ՄԻԿԱՅԵԱՆ — ԲՕՇԷԼ

— 13/25 սեպտեմբերի — ՄԻԿԱՅԵԱՆ — ԺԻՐՈՒԷՆ

— 27 սեպտեմբերի (9 հոկտեմբերի) — ԱՆԱՏՈՒԱ — ԳԱՐԻԻԳ

Տեղեկութիւնները համար ճանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան ագենտներին. ԲԱՌՈՒՄԻՍ պ. Գաբրիելի, Նաբերէֆայա, խօթ ԹԻՖԼԻՍԻՍՈՒՄ պ. Վիկտոր ԳԱՐՆՈՒՆ, Միջին-փողոցում նախկին զինեղալ Տէր-Ասատուրովի տանը:

10—10 (Ե. և Զ.)

ВЫСОЧАЙШЕ

ТОВАРИ-

МЕХАНИЧЕСКАГО И ЧУ-

УТВЕРЖДЕННОЕ

ЩЕСТВО

ГУННО-ЛИТЕЙНАГО ЗАВОДА

БЕЛЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ

ВЪ ОДЕССѢ.

Складъ и производство сельско-хозяйственныхъ и за- водскихъ машинъ и орудій, какъ-то:

Постоянныхъ паровыхъ машинъ и котловъ разныхъ системъ и силъ, Мукомольныхъ мельницъ и всякаго рода принадлежностей къ нимъ. Щеретовыхъ, вальцовыхъ поставовъ крупосѣкъ, буратовъ и всякихъ другихъ мельничныхъ машинъ системы Г. Даверио. Лѣсо- пильныхъ станковъ съ пилами. Конныхъ молотилокъ, и приводовъ, вѣлокъ, соломорѣзокъ, кукурузныхъ молотилокъ—ручныхъ, конныхъ и паровыхъ Прессовъ для винограда и сѣна. Маслобоекъ, брандспойтовъ и насосовъ. Конныхъ грабелей «Голинсвортъ».

Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди.

Выполнение всякаго рода заказовъ для паровыхъ вальцовыхъ мельницъ, винокурен- ныхъ, пивоваренныхъ, сахарныхъ и другихъ заводовъ, вагоны для конножелезныхъ дорогъ.

Складъ локомотивовъ, паровыхъ молотилокъ, конныхъ молотилокъ со штифтовыми ба- рабанами и конныхъ приводовъ известной фирмы Клейтонъ и Шутлѳортъ въ Линкольнѣ, и Вѣнѣ.

Главный складъ жатвенныхъ машинъ и косилокъ «Железная рама» и «Континенталь» Джонстона.

Единственный складъ вальцовыхъ станковъ

Г. ДАВЕРИО въ Цюрихѣ.

Заводъ имѣетъ свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на подпятіе на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ.

Агентъ въ Ростовѣ нД. Г. Я. Золотухинъ, Никола- евскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реальнаго учи- лища кв. № 8.

25—100 (Ե. և Զ.)

ԳԵՂԱԳԻՐ ԱԼԲՈՄ

Մի զեղեցիկ գործ և ամեն հայ ընտանիքի հիւրասենեակի դարձ

Լոյս կը տեսնի կարճ ժամանակում

ԱՇԽԱՏԱՌՈՒՄԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԱԼԲՈՄԱՆԱՆԻ բաժանորդագիրը 1—50 Կ., ալբոմը լոյս տեսնելուց 2 ր., փառակաղձ 3 ր.

Բաժանորդագրութիւնը ընդունում է «Աղբիւրի» և «Տարալի» խմբագրութիւնը: 5—10

ԳԱԼՈՒՍ ԱԼՈՑԵԱՆՑԻ

«ԿՈՎԿԱՍ»

Ձին ա գ ո Ր ծ ա ր ա ն ը յ ա նձնարարու- թեամբ պատրաստում է որսորդական ամեն կարգի նորաձև հրացաններ, ինչպէս են կենտրոնա հար (центральнаго боя) և լցնովի (шомполное) հրացաններ, ո- ղորի և կամ պտուտակաւոր փողերով, նմա- նապէս Մօնտէ-Կրիստօ կոչված կա- րաքիներ:

Ձին ա գ ո Ր ծ ա ր ա ն ը նորոգում է ամեն տեսակ աւորձնակներ, հրացաններ և ձե- ւափոխում է հրացանների սխառնները:

Ձին ա գ ո Ր ծ ա ր ա ն ը ունի առանձին բաժան- մունք երկաթա-փափակ ա գ ո Ր ծ ա ր ա ն և ճախարակա-մեքենա ա գ ո Ր ծ ա ր ա ն աշխատութիւնների համար. և պահում է նոյնպէս մասնագետ վարպետ կարի մե- քենաների վերանորոգութեան համար:

Դիմել. ТИФЛИСЬ, Солдатскій ба- заръ, оружейная мастерская, «Кавказъ» Галусты Алоянцъ.

8—10

ՕՐԱՅՈՑՑՆԵՐ

1891 թ.

Լոյս կը տեսնեն հոկտեմբերից

1. Մոցի պատկերադարձ լիակատար օրացույց գինը 15 Կ.
2. Սեղանի մեծագիր 30 .
3. Կանանց համար յատկապէս 40 .
4. Պատի հատուածական լիակատար 50 .
5. Դրպանի փոքրագիր, համառօտ 5

ՄԻՆՁԵՒ ԱՌԱՋԻՎԱՅ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ը

Բոլոր 5 հրատարակութիւններին միասին բա- ժանորդ գրվողը ճանապարհածախս չը պէտք է վճարի: «Աղբիւրի» և «Տարալի» բաժանորդները վճարում են ճանապարհածախսով 1—20 Կ.

Դիմել «Աղբիւրի» վաճառանոցին. ТИФЛИСЬ, «Агбюръ».

3—15

Մարմնի մասերը, մանաւանդ ոտների մասերը փոխուց պահպանող փոշի

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

Ժախվում է դեղատներում և դրոգիստներին մօտ եւրօպայի նշանաւոր քաղաքներում և Կայսրու- թեան բոլոր քաղաքներում: ԳԱԼՄԱՆՈՐ ՊԱՀՆՆՆԵՐ Կանխում է ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ, հնարողի, դեղատան տիրոջ, ֆարմացիայի մօղիսոր Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻՍԻ մօտ, Էլէկտրալոյս փողոց, № 39: Գալմանիկ մեծ արկղը արժէ Վարշավայում 50 Կ., փոքր 30 Կօպ.

ՊԵՏԻ Ե ԶԳՈՇԱՆԱԼ ԿԵԴՐՈՒՄՆԵՐԻՅ և պահանջել, որ իւրաքանչիւր արկղը կրէր փո- շու դորձածութեան բացատրութիւնը և փարկից ցուցանանքին մեղաքները:

7—10 (Ե)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մօտ 10 տարի լինելով ՕՐԵՍՍՍՅՈՒՄ, և կատարելով կոմիտեական գործեր, հրապարակաւ յայտնում ենք պոկլաստան և Անդրկովկասեան պատուելի հասարակու- թեանը, որ դարձեալ եղբարք ԱՐԳԱՐԵԱՆՑՆԵՐՍ ՍՈՐԻՍԿԱՆԻ համեմատ ընդունում ենք յանձնարարական պայմանով զանազան ապրանքներ վաճառելու:

Նաև կատարում ենք ապրանքների գնելու, ծախելու և ուղարկելու պատուէները: Զանկացողները պայմանների մասին կարող են դիմել ինձ. ОДЕССА Никиты Анкарову».

7—10

ՄԻ ՕՐԻՈՐԴ

որ աւարտել է իզական դիմագիր, պատրաստում է աշակերտներ և աշակերտուհիներ զիմագիրների ստորին դասարանների համար: Համաձայն է և կրկնողութիւններ անել: Կարող է պարապել նոյնպէս և հայերէնից փոքրերի հետ: Հասցեն կարելի է իմանալ Տէր Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում, «Кавказъ» հիւրանոցի տակ:

3—5

ՄԻ ՕՐԻՈՐԴ

Որ եղել է հայոց դպրոցում, ապա իր ուսումը աւարտել է Թիֆլիսի ԱՐՀԵՏԱԳԻ- ՏԱԿԱՆ դպրոցում, և մնացած է փորձուհիների ցուցակի մէջ, կամենում է փորձուհու պաշտօն ունենալ հայոց դպրոցներից մէկում: Կաւանդել ՁԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, համաձայն է պարապել ՀԱՅՈՑ ԼԵՁՈՒԻՅ ԵՒ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆՑ: Զանկացողները կարող են դիմել այս հասցեով. ТИФЛИСЬ, (Авлабаръ), Эчмиадзинская улица, собст. домъ, № 23, Екатерина Цовановой.

3—3

ՄԻ ԸՆՏԱՆԻՔ ընդունում է զիշեթիկ աշակերտներ մատչելի գներով: Աշա- կերտների հետ կրկնութիւններ կանեն: Նոյն տեղը կարելի է ֆրանսերէնի և գերմանե- ռէնի դասեր վերցնել: Հասցեն. Авчалская площадь, домъ Исарлова, квартира Лункевича.

3—10

Ուսուցիչ Թ. Իւսուֆեանը ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ է ԻՐ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՒՆԵՐ: Գանձ է առնում և կրկնութիւններ անել: Հասցեն. Куки, Семоновскій переулокъ, д. № 16.

3—5

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթու- թիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել դորձնական ճանապարհոր- ճու հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են ա տ տ ե ս ա տ ն ե Ր:

Աւանդելի առարկայք սորա են՝ 1) Առևտրական հետեւութիւն, 2) Առևտրա- կան թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկա- յին), 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրա, 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) գեղադրութիւն:

Ուսումը սկսվում է սեպտեմբերի 15-ից, ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնա- կարանում, Սոլոյակով, Աղէքսանդր ֆրիդմովի տանը, № 9 Սերգիէվսկայա և Նազորնայա փողոցների անկիւնում, դեղատան դիմաց: Ծրագրից ու կանոնից կարելի է ստանալ ԶՐԻԱՊԵՍ եղբ. Ծովրանովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաբարաբացիք զիմում են կուրսերի հիմ- նողին.— Վ. Թիֆլիս, С. П. Мануэляну.

12—12 (Ե. և Զ.)